

RAHVESTONIA

ANTONIUS ja KLEOPATRA

Eduard Lazarevi ballett 3 vaatuses

A. Pudalovi libreto W. Shakespeeli
peare'i tragöödia motiividel

I. Tšernõšovi redaktsioon

Esietendus 17. novembril 1975

Koreograafia ja lavastus:
IGOR TŠERNŌŠOV

Dirigent:
Eesti NSV teeneline kunstitegelane
VALLO JÄRVI

Kunstnik: ENAR STENBERG

Ballettmeistri assistent:
Eesti NSV teeneline kunstnik
TIIT HÄRM

Ballettmeistrid-repetiitorid:
Eesti NSV teeneline kunstnik **AIME LEIS,**
Mari ANSV teeneline kunstitegelane **ENN RAJA**
ja **JELENA KITTEL.**

Kontsertmeistrid:
ELNA KODRES, REET KIVARI ja HELJU
TAUK

Orkestri kontsertmeister: MATI UFFERT

Etenduse juht: PEETER ROOS

O S A D E S:

Kleopatra, Egiptuse kuninganna	—	ENSV rahvakunstnik Tiiu Randviir ENSV teeneline kunstnik Juta Lehiste Elita Erkina Tatjana Solovkina
Antonius	} Rooma triumvirid	ENSV teeneline kunstnik — Tiit Härm Vjatšeslav Maimusov Sergei Vorobjov Vassili Ostrovski (külalisena)
Octavius Caesar		— Aleksander Basihhin Janis Garancis Vjatšeslav Maimusov
Lepidus		— Aleksander Buldakov Mihkel Kivilaan Aleksander Basihhin
Octavia, Caesari õde		ENSV teeneline kunstnik — Tamara Soone Inge Arro Larissa Sintsova
Caesari saadik	— Märt Kalbus Aleksander Tšitšerov	
Kleopatra ori	— Janis Garancis Jevgeni Neff	
Kaks almeed*	— Tatjana Maiste ja Olga Tšitšerova Tamara Burova ja Larissa Sintsova Inge Arro ja Tatjana Solovkina Svetlana Balojan	

Rooma sõdurid, Egiptuse noormehed,
almeed, Octavia kaaskond.

***

Tegevus toimub aastail 41—30 e.m.a.

* Almeed — algupäraselt egiptuse templitant-
sijatariid; türgi haaremites tantsijatariid, kelle pea-
ülesandeks oli kujutada pantomiimiliselt armas-
tuse võlusiid.

Vaatajate silme ette toodud balleti aluseks on W. Shakespeare'i suurim tragöödia «Antonius ja Kleopatra». Tragöödia, mis oma olemuselt hõlmab peaaegu kõiki Shakespeare'i tragöödiad. Selles on mõtisklusi eksistentsist, armastusest, salaka-
valusest, reeturlikkusest, kõikeneelavast võimu-
janust, kiivusest. Mõistagi oleks olnud ekslik isegi
püüe kajastada kõiki neid keerukaimaid prob-
leeme balletižanris, sest balleti väljendusvahendi-
dite kogu külluse juures — inimkeha plastika,
muusika, näitleja miimika, kujutav kunst —
puudub balletil sõna, Shakespeare'i teostes
aga kannab just tekst peamist mõtet ja ideed.
Sellepärast on tragöödiast valitud kolm põhilist
teemat, mis minu arvates on balletile kõige lähe-
mad: koreograafiakunst võib mõjuvamalt kui
ükski teine kunstiliik edasi anda armastust
ja kiivust, aga ka talitsematut, kõike oma
teel hävitavat võimuiha.

Mind kui ballettmeisterit ahvatles selliste tuge-
vate karakterite loomine, nagu Kleopatra, Anto-
nius ja Caesar. Kavatsusi aitas ellu viia E. Laza-
revi muusika, milles on olemas selleks etenduseks
vajalikud komponendid.

Igor Tšernõšov

BALLETI SISU:

I vaatus

1. pilt: «Antonius — vallutaja»

Võiduka triumviri Antoniuse leegionid on jõud-
nud Egiptuse piirile. Siia on Antonius kutsunud
Egiptuse kuninganna Kleopatra, et karistada teda
vaenlaste abistamise eest. Kleopatra saabub — ja
võidab triumviri oma iluga.

2. pilt: «Kleopatra loss»

Kleopatra orjatarid lõbustavad rooma sõja-
mehi. Antonius veedab kogu oma aja Kleopatra
seltsis.

Bakhantliku tantsu katkestab Caesari saadiku
saabumine. Antonius keeldub temaga rääkimast.
Ilmub teine saadik. Caesar nõuab Antoniust
Rooma. Antonius on marus, kuid kuuletub. Tema
järel saadab Kleopatra Rooma ühe orja.

3. pilt: «Triumvirid»

Caesar ihkab saada kõikvõimsaks. Pärale jõuab
Antonius, oma raevus valmis Caesarit hävitama.

Lepidus püüab rahu jalule seada ja kolmikliitu taastada.

Caesar teeb ettepaneku lepituse ja sõpruse märgiks sõlmida abielu tema õe ja Antoniuse vahel. Antonius nõustub, et mitte kaotada võimu ja ühes sellega Kleopatrat.

Igäühel on olukorrale oma vaatenurk: Octavia usub oma missiooni venna ja mehe sõpruse kin- nitajana, Caesar tahab võita aega hilisemaks arveteõienduseks Antoniusega, Lepidus rõõmus- tab rahutoova lahenduse üle ja Antonius mõtleb Kleopatralle.

Triumviraat on taastatud.

II vaatus

1. pilt: «Kleopatra loss»

Kleopatra ootab sõnumeid Antoniusest. Roo- mast tagasi jõudnud ori teatab Antoniuse abi- ellumisest. Kleopatra on ahastuses.

2. pilt: «Ateenas»

Antoniuse ja Octavia elu Ateenas ning kõik maailmas oleks nagu rahulik, ent Octavia aimab halba. Antonius pole suutnud unustada Kleopatrat.

3. pilt: «Egiptuse öö»

Kleopatra jalge ees palub Antonius andestust. Nad on jälle koos, ja see on tähtsam kui miski muu maailmas.

4. pilt: «Roomas»

Caesar kuuleb Antoniuse põgenemisest, tema viha on hirmus. Asjatult palub Octavia säästa Antoniust. Rooma leegionid liiguvad Egiptuse suunas.

5. pilt: «Kleopatra-sõdija».

Enne lahingut annavad väed truudusevande Antoniusele ja Kleopatralle. Kõik on valmis koh- tumiseks Caesari kohortidega.

III vaatus

1. pilt: «Caesar-võitja»

Caesar pühitseb võitu: Antoniuse ja Kleopatra väed on puruks löödud.

2. pilt: «Pärast lahingut»

Antoniust piinab häbi. Lõppenud lahingu pil- did tõusevad ta silme ette painajalike nägemus- tena. Kleopatra püüab teda rahustada, ehkki väljapääsu ei oskaks leida temagi.

Ilmub Caesari saadik, kes püüab Kleopatrat veenda ennast päästma Antoniusest lahkulöömise teel. Antonius tabab Kleopatra saadikuga ja neab teda.

3. pilt: «Kleopatra valesurm»

Aeglaselt liigub leinarongkäik. Sisse tormab Antonius, tema raev muutub meeleheiteliks. Kleo- patra surma läbi on katkenud viimne teda eluga sidunud niit.

4. pilt: «Antonius»

Antonius annab orjale käsu, et see ta tapaks. Suutmata käsku täita, torkab ori läbi iseenda. Nüüd võtab Antonius oma tahtejõu kokku ja vis- kub möögale.

5. pilt: «Kleopatra»

Lavastades oma surma oli Kleopatra tahtnud Antoniuse armastust proovile panna, kuid mäng on läinud liiga kaugele. Antonius sureb Kleo- patra kätel. Alles nüüd mõistab Kleopatra oma armastuse tugevust.

Ainult surm võib neid taas kokku viia.

* * *

Lavastusala juhataja	— Ülo Matesen
Dekoratsiooniala juhataja	— Feliks Thaling
Kostüümiala juhataja	— Leida Särev
Valgustusala juhataja	— Evald Radik
Grimm ja parukad	— Serafima Gromova
Kunstnik-butafor	— Väino Vahtrik
Rekvisiidiala juhataja	— Meta Kalt
Pealavameister	— Henrich Toots

Hind 15 kop.